

# AMMATILLISET AJASSA!

31/3/2025

## Arvoisa kansanedustaja

Ammatilliset ajassa -kirjeessämme haluamme viestiä edustamiimme koulutusaloja koskettavista ajan-kohtaisista aiheista. OAO ry on osa OAJ:tä ja edustamme yli 16 000 ammatillisten oppilaitosten, ammatti-korkeakoulun, taiteen perusopetukset ja vapaan sivistystyön opettajaa ja tutkijaa.

## Ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkaukset ovat konkretisoituneet oppilaitoksissa

Vuoden 2024 aikana yli 40 koulutuksen järjestäjää sopeutti toimintaansa 120 miljoonan budjetti-leikkausten ja ennakoivasti uuden rahoitusmallin (1.1.2026 alkaen) johdosta. Todellisuudessa rahoituksen väheneminen tänä vuonna on kokonaisuudessaan miltei 150 miljoonaa.

Leikkaukset näkyvät konkreettisesti henkilöstön **irtisanomisina** (suurin osa on opetushenkilöstöä eli opettajia, opinto-ohjaajia ja erityisopettajia), **osa-aikaistamisena ja rekrytointien vähentymisenä** (eläkkeelle jäävän tilalle ei palkata uusia). **Tutkintoja ja koulutusaloja lopetetaan** sekä **toimipisteitä suljetaan. Lähiopetusta vähennetään** entisestään, vaikka sen määrä on jo nyt riittämätön opiskelijoiden tarpeisiin nähden. Tällä on vaikutus myös opetushenkilöstön työhyvinvointiin, jaksamiseen ja työmotivaatioon.

Valtaosa [ammattillisen koulutuksen järjestäjistä](#) kertovat, että hallituksen jo tekemien leikkausten vuoksi säästö- tai sopeutustoimet jatkuvat vuoden 2025 aikana. Hallituksen lisäleikkaukset rapauttaisivat lopullisesti ammatillisen koulutuksen toimintaedellytykset ja laadun.

Leikkaukset osuvat erityisen kipeästi aikuisiin, joilla on tarve (esim. työttömyys) hankkia uusi ammatti tai täydentää olemassa olevaa osaamista suorittamalla ammatti- tai erikoisammattitutkintoja. OPH:n tietojen perusteella näitä tutkintoja suorittavat suurimmaksi osaksi työntekijät ja alemmat toimihenkilöt. Ne ovat monille jatko-opintoja korkeakoulututkintojen tapaan.

Hallituksen päätökset ovat jyrkässä ristiriidassa työmarkkinoiden tarpeiden kanssa. Työelämän osaajatarpeesta puolet kohdistuu ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Monilla toimialoilla ja alueilla tarve on edellistä suurempi.

Tuleva rahoitusmalli ei kannusta eikä mahdollista taloudellisesti koulutuksen järjestäjiä tarjoamaan näitä tutkintoja (at ja eat) tai niiden osia. Viime kädessä häviäjiä ovat yksilöt, kunnat, yhteiskunnan toimivuus, työelämä ja Suomen kilpailukyky.

Nuoret ja aikuiset opiskelevat ammatillisessa koulutuksessa samoissa ryhmissä. Hallituksen ja opetusministeriön linjauksista huolimatta rahoituksen väheneminen kohdistuu todellisuudessa myös oppivelvollisiin nuoriin ja koulutuksen saavutettavuuteen.

## Opetushenkilöstön arki on vaikeutunut

Vuodenvaihteessa toteutetun OAJ:n jäsenkyselyn mukaan ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstö kokee, että opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet, opiskeluvalmiudet heikentyneet ja opettamiseen on käytettävissä aiempaa vähemmän aikaa.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuu runsaasti tukea tarvitsevia opiskelijoita. Opiskelijat ovat eriarvoisessa asemassa riippuen koulutuksen järjestäjien taloudellisesta tilanteesta ja arvovalinnoista.

**Perusopetuksessa on noin 25 % nuoria, jotka ovat oppimisen tai jonkin muun tuen tarpeessa. Miltei kaikki hakeutuvat ammatillisiin oppilaitoksiin. Tehokkuus rahoituksen mittarina on kyseenalainen, kun on kyse ihmisistä ja oppimisesta. Osaamista ei synny ilman oppimista.**

## TUVA-koulutukseen tarvitaan kuntouttavan opetuksen malli

TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Koulutukseen osallistuu yli 10 000 oppivelvollista nuorta, joka on noin 17 % ikäluokasta, Oppivelvollisista 9 700 (n. 91%) suorittaa TUVA-koulutuksen ammatillisessa oppilaitoksessa. Kyse on tyypillisesti nuorista, joilla on ahdistuneisuus ja pelkotiloja, masentuneisuutta, elämänhallinnan haasteita, oppimisvaikeuksia ja osaamisvajetta, monenlaisia ongelmia perheessä ja päihteiden käyttöä. TUVA-koulutuksen tavoitteet eivät vastaa näiden opiskelijoiden tarpeisiin. Tarvitaan lisäksi jotain muuta.

**Ammatillinen koulutus ei kaipaa negatiivisia viestejä! Meillä on haasteita työssämme jo nyt tarpeeksi.**

Koulutustason nosto edellyttää, että yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut nuori jatkaa korkeakouluun. Perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen siirtyvillä tulee olla riittävät valmiudet saavuttaa koulutuksessa työelämässä vaadittava ammattitaito ja todelliset jatko-opintovalmiudet sekä jatkaa korkeakouluopintoihin.

Riskinä on myös, että vieraskielisten (19 prosenttia opiskelijoista) potentiaali jää korkeakoulujen ulkopuolelle, mikäli koulutusjärjestelmä ei kohtaa heidän tarpeitaan (mm. riittävä suomen/ruotsin kielen opetus) ja tunnista mahdollisuuksia.

On suunniteltava ja käynnistettävä kansallisella tasolla koulutyöhön niveltävä kuntouttavan opetuksen malli OKM:n ja STM:n yhteistyönä, jotta pienentyvästä ikäluokasta mahdollisimman suuri osaa saadaan opintojen pariin ja valmistumaan ammattiin. Kouluttautumattomuus lisää syrjäytymisriskiä, lisää kustannuksia (mm. riski jäädä toimeentulotuen varaan tai siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeelle varhaisaikuisuudessa) ja muodostaa myös potentiaalisen uhan yhteiskuntarauhalle.

Ammatillisin terveisin,  
OAO:n hallituksen puolesta

Lauri Hietalahti  
puheenjohtaja  
p. 0503286131  
lauri.hietalahti@tuni.fi

Jaana Antila  
varapuheenjohtaja  
p. 0444557722  
jaana.antila@ammattilliset.fi